

Ruimte voor neurodiversiteit in het onderwijs: lessen uit de lezing van Dr. Anna Cook over Cullum Centres – Geschreven door Yvonne Hilberink – Adviseur Autisme en onderwijs- Autisme Steunpunt, onderdeel van SSOE.

Steeds meer scholen krijgen te maken met leerlingen die anders leren, denken of communiceren. Het begrip *neurodiversiteit* helpt om die verschillen beter te begrijpen. Het gaat ervan uit dat variaties zoals autisme, ADHD of dyslexie geen afwijkingen zijn, maar natuurlijke verschillen in hoe het brein werkt. Voor het onderwijs betekent dit dat niet de leerling zich moet aanpassen aan een strak systeem, maar dat het systeem flexibel moet zijn om verschillende leerlingen tot hun recht te laten komen.

Dr. Anna Cook en haar onderzoek

In september 2025 woonde ik tijdens het 14th Autism Europe International Congress in Dublin een lezing bij van **Dr. Anna Cook**, ontwikkelingspsycholoog, gespecialiseerd in neurodiversiteit en inclusief onderwijs. Haar onderzoek richt zich op hoe scholen inclusiever kunnen worden en hoe dat bijdraagt aan het welzijn van neurodivergente leerlingen.

Ze benadrukt dat succesvolle inclusie niet alleen draait om voorzieningen, maar ook om de houding van leerkrachten: hun ideeën over neurodiversiteit, reflectievermogen en professionele identiteit bepalen in grote mate hoe zij leerlingen ondersteunen.

Wat zijn Cullum Centres?

Een centraal thema in haar lezing waren de *Cullum Centres*. Deze centra zijn een initiatief van de National Autistic Society in samenwerking met de Cullum Family Trust, opgericht door John en Caroline Cullum. Ze bevinden zich in het Verenigd Koninkrijk, vooral in Engeland, onder andere in Surrey, Essex, West Sussex en Hampshire.

Cullum Centres zijn specialistische voorzieningen binnen reguliere middelbare scholen, bedoeld voor autistische jongeren die cognitief in staat zijn om regulier onderwijs te volgen, maar extra ondersteuning nodig hebben op het gebied van prikkelverwerking, sociale interactie, planning en emotieregulatie. Het zijn geen aparte scholen, maar rustige, veilige ruimtes binnen een reguliere school.

Wat doen deze centra?

Cullum Centres bieden:

- een vaste, rustige plek binnen de school
- begeleiding door medewerkers met expertise in autisme
- ondersteuning bij planning, organisatie en sociale situaties
- samenwerking met docenten om lessen toegankelijker te maken
- een brugfunctie tussen leerling, ouders en schoolteam

Het doel is dat leerlingen volwaardig kunnen deelnemen aan het reguliere onderwijs, met de ondersteuning die zij nodig hebben om te floreren.

Voordelen

Voor leerlingen:

- meer rust en voorspelbaarheid
- minder stress en overprikkeling
- betere schoolprestaties en meer zelfvertrouwen

Voor scholen:

- meer expertise over autisme
- betere samenwerking tussen ondersteuners en docenten
- minder uitval of thuiszitters

Voor ouders:

- duidelijke aanspreekpunten
- meer vertrouwen dat hun kind gezien en begrepen wordt

Nadelen en uitdagingen

- structurele financiering is nodig
- gespecialiseerde medewerkers zijn schaars
- kwaliteit kan per school verschillen
- risico op isolatie als samenwerking met docenten onvoldoende is
- succes hangt sterk af van de schoolcultuur

Wat Dr. Cook benadrukt

Dr. Cook liet zien dat Cullum Centres goed werken omdat ze rust, voorspelbaarheid en begrip combineren met deelname aan regulier onderwijs. Ze koppelde dit aan haar onderzoek, waarin ze aantoont dat autistische leerlingen floreren wanneer er ruimte is voor maatwerk en wanneer docenten voldoende kennis hebben van neurodiversiteit. Ze illustreerde dit met voorbeelden van leerlingen die dankzij een Cullum Centre minder stress ervaren en beter tot leren kwamen.

Wat betekent dit voor Nederland?

Hoewel het Nederlandse onderwijssysteem anders is ingericht, zijn er duidelijke lessen te trekken. Veel scholen op weg naar inclusief onderwijs zoeken naar manieren om autistische neurodivergente leerlingen beter te ondersteunen zonder hen buiten het reguliere onderwijs te plaatsen. Elementen van de Cullum-aanpak zouden hier waardevol kunnen zijn, zoals:

- een vaste, rustige plek binnen de school
- gespecialiseerde begeleiding die onderdeel is van het team
- structurele samenwerking met ouders
- aandacht voor welzijn én leerprestaties

Tegelijkertijd zijn er uitdagingen, zoals financiering, personeelstekorten en de noodzaak om docenten beter te scholen in neurodiversiteit.

Reflectie

De lezing van Dr. Cook liet zien dat neurodiversiteit niet alleen een theoretisch begrip is, maar een praktische uitnodiging om onderwijs anders te organiseren. Cullum Centres laten zien dat autistische leerlingen binnen het reguliere onderwijs kunnen floreren wanneer er ruimte is voor maatwerk, begrip en samenwerking. Het is een inspirerend voorbeeld dat uitnodigt om ook in Nederland na te denken over duurzame, inclusieve oplossingen.

